

Gurans

Avià

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Gurans 08610 AVIÀ. Zona sud del terme
Emplaçament Al peu del camí Ral d'Avià a Santandreu, després de travessar la riera d'Avià

Coordenades:

Latitud: 42.06597
Longitud: 1.82258
UTM Est (X): 402589
UTM Nord (Y): 4657771

Classificació

Número de fitxa 08011 - 39
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XIII-XVIII
Estat de conservació Dolent
Protecció Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: BPU i ZEA. POUM Avià, DOGC 12/07/2011
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 002300DG05G044
Fitxes associades:
[Cal Mas Vell](#)
Autoria de la fitxa María del Agua Cortés Elía
Data de registre de la fitxa: dg., 02/12/2001 - 01:00
Autoria de la darrera revisió: María del Agua Cortés Elía. OPC

Descripció

Gurans actualment és una casa que centra una explotació ovina amb diferents coberts al voltant fruit d'ampliacions de diferents èpoques. L'interès de la casa es centra en la documentació que la esmenta i que la situa com una de les masies antigues del terme, tot i que les restes materials son poques. Es troba ubicada en un lloc elevat, construïda sobre una plataforma de roca i protegida del vent del nord per un tossal. La casa actual és de finals del segle XVII amb reformes posteriors tal i com s'observa a la façana nord, ja que es pot veure que es va afegir un pis i es va pujar la teulada. Abans havia hagut una altra casa de la que resten parts dels murs construïts amb grans blocs de pedra escairats; aquesta casa era derruïda a finals del segle XVI (pergamins de Cal Mas) i es va tornar a edificar aprofitant pocs elements de l'antiga estructura. Probablement l'antiga casa tenia dos nivells diferents, el nivell més baix aprofitava com a paret la mateixa roca, ja que el mur fa angle a continuació d'aquesta i s'observa l'arrencada d'una volta; al nivell superior hi ha un altre mur que tancaria el cos superior. Aquesta estructura primitiva correspon a la d'altres masos medievals com els de Vilosiu (Cercs, Berguedà) o el Mas de la Creu de Pedra (Guixers, Solsonès).

Observacions:

El topònim de Gurans el trobem escrit de diferents formes: Gurans, Gorans i Guarans. El topònim és de procedència gòtica, WRANS, que és un cavall pare, topònim que es troba documentat per primera vegada al 1063 (Sant Cugat) (COROMINES, 1993). Un guarà és un ase gran destinat a cobrir a les eugües i someres.

Història

La família Gurans d'Avià era una de les més antigues del poble, tenint constància al segle XIII de tres persones a la parròquia de Sant Martí: Pere, Jaume i Guillem, encara que la nissaga actualment ja no existeix. Aquesta família posseïa una casa a la sagrera d'Avià (Jaume) amb forn i hort, terres a diferents llocs del terme i el mas Gurans (Pere) amb les terres i boscs dels voltants. Pels elements que resten a la casa podem dir que aquesta correspondria a una construcció dels segles XI-XII. La primera notícia històrica la tenim al 1338 (Pergamins de Cal Mas) en una venda de terres, succeint-se els documents de compra i establiment de terres durant tot el segle XIV. El 1359 s'esmenta la masoveria de Guarnís que la tenia en indivís Pere de Guarnís, i que compra l'altra meitat a Bernat Gratallops, a més d'un napell i un cup que es troben a la casa. Tot el mas estava en alou del monestir de Ripoll. Al 1399 la filla única de Jaume de Guarans, Sibilia, es casa amb l'hereu del mas Salau de Coforb, Bernat Salau (aquest casament explica la presència de documents de la família Salau de Coforb entre els de Cal Mas). A la mort de Jaume de Guarans i essent hereva universal la seva filla, el marit d'aquesta va vendre totes les propietats dels Gurans: les terres, el mas de Guarans (al 1433) i la casa de la sagrera (al 1438) (APM). Pràcticament tota la propietat la va anar comprant la família Mas d'Avià, així el 1433 Jaume Mas compra en encant públic el mas de Gurans, també compra terres, vinyes i la casa de la Sagrera (actualment una part de cal Mas Vell). Les terres i bosc del mas Guarans, que eren en alou de Sant Llorenç prop Bagà, les compra Arnaldo de Santamaria d'Avià a Bernat de Salau l'any 1484 (pergamins casa Santamaria de Serrateix). L'any 1598 Joan Mas hipoteca el mas derruït de Gurans per pagar un deute, i a partir d'aquesta data ja no torna a haver notícia fins al Cadastre de 1767, per tant en aquest període es tornaria a edificar el mas, fet que explica que la casa actual sigui d'aquesta època. Actualment Gurans encara pertany a la família Mas. El canvi de propietat és el motiu de que entre els pergamins de cal Mas es conservin els que havien sigut dels Gurans.

Bibliografia

CAPSADA, J. I VALL-LAMORA, R. (1990). Masies d'Avià. L'Erol, núm. 31, pàgs. 14-16. Àmbit de Recerques del Berguedà. COROMINES, J. (1993). Diccionaro etimològic i complementàri de la llengua catalana. Curial ed.

"Cadastre de 1767" (Arxiu Municipal d'Avià).

Pergamins de cal Mas d'Avià.

Pergamins de la casa Santamaria de Serrateix.

